

2. Івахненко, В. М. Курс економічного аналізу: Навчальний посібник. — Київ: Знання-Прес, 2001. — 206 с.

3. Аналіз господарської діяльності [Текст] / За ред. Барабаш Н. — Київ: КНЕУ, 2002. — 552 с.

Талавір Наталя
студент магістратури
Стендер Світлана

к.е.н., доцент
Подільський державний аграрно-технічний університет
м. Кам'янець-Подільський

ОСОБЛИВОСТІ ОБЛІКУ ЗАТРАТ НА ОПЛАТУ ПРАЦІ

У процесі історичного розвитку економічної думки визначними доробками її представників є теорії заробітної плати, які надають змогу відстежити еволюцію вартості робочої сили, розмежувати продуктивні затрати та непродуктивні витрати праці та оцінити їх вплив на зростання національного багатства країни.

Детальний аналіз генезису теорій заробітної плати засвідчив, що в залежності від зміни суспільно-економічної формації та розвитку напрямів в економічній думці змінювалась роль заробітної плати. На сучасному етапі формування економічних відносин заробітна плата виступає не лише як винагорода працівника за виконану ним роботу, але й є показником ефективності використання трудових ресурсів, залучених у господарську діяльність підприємства.

Неузгодженість в трактуванні змісту термінів “витрати” та “затрати” та наявність різних підходів у частині ідентифікації їх складових призводить до викривлення облікової інформації, що зумовлюється відмінним їх складом та критеріями визнання. Систематизація спільних і відмінних ознак між зазначеними термінами дала змогу обґрунтувати неправомірне їх ототожнення. Під терміном “затрати” слід розуміти вартісну оцінку задіяних економічних ресурсів, що визнаються під час їх використання у виробничому процесі суб'єкта господарювання та формують собівартість продукції (робіт, послуг). Під витратами слід розуміти зменшення активів, або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу підприємства (за винятком зменшення капіталу внаслідок його вилучення або розподілу власниками), за умови, що ці витрати можуть бути достовірно оцінені.

Отже термін затрати на оплату праці доцільно використовувати при нарахуванні винагороди за працю виробничому та загальновиробничому персоналу. Представлене трактування забезпечує розробку єдиної

теоретико-методичної основи для облікового відображення, удосконалення та розвитку системи внутрішнього контролю затрат на оплату праці.

На підставі аналізу відмінних ознак вищезазначених термінів запропоновано розмежовувати продуктивні затрати та непродуктивні витрати на оплату праці із застосуванням виділених критеріїв. Під продуктивними затратами на оплату праці слід розуміти затрати праці, які передбачені технологією та організацією виробництва, безпосередньо понесені працівником для створення блага (продукції, робіт, послуг) у матеріальній чи нематеріальній формі. Непродуктивні витрати на оплату праці – це витрати, понесені на забезпечення та виплату компенсаційних та заохочувальних виплат без понесення працівниками додаткових затрат праці.

Запропонований підхід до поділу витрат на оплату праці на продуктивні затрати та непродуктивні витрати, дозволяє налагодити систему відображення та аналізу споживання трудових ресурсів, яка сприяє їх раціональному застосуванню, зниженню питомої ваги витрат виробництва продукції за рахунок використання елементів системи ресурсозбереження. Затрати на оплату полягають у здійсненні виплат персоналу підприємства безпосередньо зайнятому в процесі виробництва продукції (робіт, послуг) на основі застосування заходів, спрямованих на оптимізацію затрат праці та раціональне використання кваліфікаційних та розумових здібностей працівників, що впливає на оптимізацію споживання економічних ресурсів, наявних в розпорядженні підприємства.

Використання запропонованого підходу щодо включення продуктивних затрат до складу собівартості продукції (робіт, послуг) сприяє підвищенню економічної ефективності процесу виробництва продукції, підвищенню рівня продуктивності праці та зростанню обсягів валової продукції підприємства.

Використання різних ознак та критеріїв при розробці класифікації затрат на оплату праці зумовлюють відсутність систематизованих єдиних підходів до виокремлення видів таких затрат. На основі аналізу існуючих підходів до класифікації для цілей бухгалтерського обліку удосконалено класифікацію затрат на оплату праці шляхом теоретичного обґрунтування запропонованих ознак та виокремлення відповідних їх видів (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація затрат на оплату праці в бухгалтерському обліку

Ознака класифікації	Вид затрат на оплату праці
За категоріями персоналу	Затрати на оплату праці виробничого персоналу; затрати на оплату праці загальновиробничого персоналу
За необхідністю покриття резервами	Затрати забезпечені резервами; затрати незабезпечені резервами
За видами діяльності підприємства	Затрати звичайної діяльності; затрати надзвичайної діяльності
За способом перенесення на продукцію	Прямі затрати; непрямі затрати

За обсягами продукції	Змінні затрати; постійні затрати; постійно-змінні затрати
За формою виникнення	Обов'язкові затрати; добровільні затрати
За місцем формування	На робочому місці; в структурному підрозділі
За можливістю впливу на величину затрат	Контрольовані затрати; неконтрольовані затрати

Запропонована класифікація затрат на оплату праці забезпечує поглиблення існуючих підходів у частині ідентифікації складових затрат на оплату праці, сприяє упорядкуванню їх видів та є основою для побудови раціональної системи рахунків аналітичного обліку для підвищення точності та об'єктивності інформаційної бази, що формується в сфері прийняття управлінських рішень.

Список використаних джерел

1. Бухгалтерський облік на сільськогосподарських підприємствах: Підручник. 2-ге вид., перероб. і доп. / [М.Ф. Огійчук, В.Я. Плаксієнко, Я.Г. Панченко та ін.; За ред. проф. М.Ф. Огійчука]. — К: Алерта, 2011. — 878 с.
2. Мельянова Л. В. Нормативно-організаційне регулювання заробітної плати та її обліку в сільськогосподарських підприємствах // Науковий вісник НАУ. — К., 2012. — Вип. 56. — С. 235—238.
3. Мельник Т.Г. Облік, аналіз та аудит праці і її оплати : Дис... канд. екон. наук : спец-ть : 08.06.04 / Т.Г.Мельник. — Київський національний університет ім. Тараса Шевченка. — К., 2005. — 284 с.

